

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.05052 Міжнародні економічні відносини
за освітньою програмою
«Міжнародна економіка»

на тему: **«СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПІДВИЩЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЛОГІСТИЧНО-СТИВІДОРНОГО
ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ТОВ «ТІС-ВУГІЛЛЯ»)»**

Виконавець:

студентка ФМЕ, гр. 43

Котляренко Яна В'ячеславівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., професор

Козак Юрій Георгійович

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ОДЕСА – 2020

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У сучасних умовах вихід українських підприємств на зовнішній ринок потребує ефективного управління міжнародною конкурентоспроможністю, що характеризується високим рівнем складності та невизначеності. Дослідження міжнародної конкурентоспроможності підприємства дають змогу розглядати її як комплексну характеристику потенційних можливостей забезпечення конкурентних переваг як підприємства так і галузі, і країни в цілому.

Згідно із тенденціями розвитку світової торгівлі, найбільш динамічно розвивається сектор міжнародних морських перевезень, а разом із тим розвивається міжнародний ринок стивідорних послуг. Від ефективності функціонування підприємств морської галузі, їхнього технічного оснащення, розвиненості інфраструктури та відповідності сучасним міжнародним вимогам залежить конкурентоспроможність всього національного морського транспортного комплексу на світовій арені. Економіко-організаційні перетворення, які відбуваються у морській галузі України, призвели до зниження частки державної участі в управлінні процесами перевезення і перевалки вантажів, тож вагомого значення в морегосподарському середовищі України займають приватні логістично-стивідорні підприємства.

Таким чином, забезпечення високого рівня міжнародної конкурентоспроможності логістично-стивідорних підприємств створює перспективи збільшення обсягів зовнішньої торгівлі України, залучення іноземних інвестицій, покращення іміджу країни на зовнішніх ринках тощо, а також стає важливим завданням теперішнього етапу життєдіяльності усієї транспортної системи України.

Мета дослідження. Проаналізувати сучасний стан міжнародної конкурентоспроможності логістично-стивідорних підприємств на прикладі ТОВ «ТІС-Вугілля» та розробити конкретні заходи щодо її підвищення.

Завдання дослідження:

- дослідити сутність та роль міжнародної конкурентоспроможності логістично-стивідорних підприємств;
- узагальнити фактори та показники, що впливають на формування міжнародної конкурентоспроможності логістично-стивідорних підприємств;
- дослідити методи оцінювання міжнародної конкурентоспроможності логістично-стивідорних підприємств;
- надати характеристику ТОВ «ТІС-Вугілля» як суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності;
- проаналізувати вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовища на стан міжнародної конкурентоспроможності ТОВ «ТІС-Вугілля»;
- провести аналіз рівня міжнародної конкурентоспроможності ТОВ «ТІС-Вугілля» на ринку логістично-стивідорних послуг;

- надати рекомендації та розробити конкретні заходи щодо підвищення міжнародної конкурентоспроможності ТОВ «ТІС-Вугілля».

Об'єктом дослідження є міжнародна конкурентоспроможність ТОВ «ТІС-Вугілля».

Предметом дослідження є теоретико-методичні засади та практичні заходи із визначення та підвищення рівня міжнародної конкурентоспроможності логістично-стивідорних підприємств.

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі було застосовано такі методи дослідження, як метод наукових узагальнень, табличний та графічний методи, метод порівняння, методи економічного аналізу, експертний метод оцінки, SWOT-аналіз. Використано офісний пакет MS Office - Microsoft Excel.

Інформаційною основою дослідження виступають фундаментальні праці вітчизняних і зарубіжних вчених із проблем міжнародної конкурентоспроможності, нормативно-правові документи, Інтернет-джерела, статистичні дані, внутрішню звітність ТОВ «ТІС-Вугілля».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (62 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 97 сторінок. Основний зміст викладено на 81 сторінці. Робота містить 28 таблиць, 15 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи бакалавра опубліковано 3 статті:

1. Котляренко Я.В., Козак Ю.Г. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності логістично-стивідорного підприємства ТОВ «ТІС-Вугілля»/ Я.В. Котляренко, Ю.Г. Козак//Збірник наукових робіт за підсумками студентської дистанційної науково-практичної конференції «Минуле, Сучасне, Майбутнє, СУЧАСНЕ, МАЙБУТНЄ».- Вип. 10. – Одеса: ОНЕУ. – 2020. – с.384-389.
2. Котляренко Я.В., Уханова І.О. Фактори та показники міжнародної конкурентоспроможності сучасних стивідорних підприємств//Проблеми економіки в сучасних умовах: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції – Львів: ТзОВ «Галицька видавнича спілка», 2020. – С.43-45.
3. Котляренко Я.В., Чернишова Л.В. Аналіз витрат від звичайної діяльності як ефективний метод управління підприємством (на прикладі ТОВ «ТІС-Вугілля»)/ Я.В. Котляренко, Л.В. Чернишова//Збірник науково-практичних статей. Одеський національний економічний університет. Факультет менеджменту, обліку та інформаційних технологій (кафедра економічного аналізу). - Одеса: ПЦ «Белка». 2020. С. 142-146.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретико-методичні засади дослідження міжнародної конкурентоспроможності логістично-стивідорних підприємств»* розглянуто сутність поняття міжнародної конкурентоспроможності, фактори та показники, що впливають на міжнародну конкурентоспроможність логістично-стивідорних підприємств, методичні підходи оцінки міжнародної конкурентоспроможності підприємства.

У другому розділі *«Сучасний стан міжнародної конкурентоспроможності ТОВ «ТІС-Вугілля»»* надано характеристику ТОВ «ТІС-Вугілля» як суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності, проведено аналіз впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища на стан міжнародної конкурентоспроможності підприємства та проаналізовано рівень конкурентоспроможності ТОВ «ТІС-Вугілля» на ринку логістично-стивідорних послуг.

У третьому розділі *«Шляхи підвищення міжнародної конкурентоспроможності ТОВ «ТІС-Вугілля»»* розглянуто перспективи покращення стану розвиненості портової інфраструктури, рекомендовано удосконалення організаційної структури підприємства, а також створення індустріального парку як чиннику підвищення міжнародної конкурентоспроможності логістично-стивідорного підприємства.

ВИСНОВКИ

У проведеному дослідженні здійснено аналіз теоретико-методичних підходів до визначення сутності міжнародної конкурентоспроможності логістично-стивідорних підприємств та методів її оцінки, узагальнено фактори та показники, що на неї впливають, проведено комплексний аналіз сучасного стану міжнародної конкурентоспроможності підприємства ТОВ «ТІС-Вугілля», а також запропоновано шляхи її підвищення.

Дослідження дозволило зробити такі висновки теоретичної, методичної та практичної спрямованості:

1) Досліджуючи сутність та роль міжнародної конкурентоспроможності логістично-стивідорних підприємств, ми дійшли висновку, що міжнародна конкурентоспроможність підприємства – це досягнення певних конкурентних переваг при суперництві між підприємствами на міжнародному ринку. Міжнародна конкурентоспроможність відображає наскільки ефективною виробничо-господарська діяльність підприємства при наявних у нього ресурсах. Було визначено, що згідно із сучасними тенденціями розвитку світової торгівлі найбільша частка вантажообігу йдеться на морські види транспорту, що свідчить про зростання попиту на стивідорні послуги. Для України розвиненість морегосподарського

комплексу має стратегічне значення, тож стан конкурентоспроможності стивідорних підприємств на сьогодні є важливим показником конкурентоспроможності усієї транспортної галузі України.

2) Узагальнивши фактори та показники, що впливають на формування міжнародної конкурентоспроможності, що для логістично-стивідорних підприємств вирішальними групами факторів є: географічні, інфраструктурні, логістико-технологічні, геополітичні та інституційні. При цьому, оцінюючи конкурентоспроможність логістично-стивідорного підприємства, ці групи факторів необхідно розглядати в сукупності із системою кількісних, вартісних та якісних показників.

3) Серед різноманіття досліджених методів оцінки міжнародної конкурентоспроможності, було обрано комплексний підхід до оцінки. Такий підхід включає аналіз самого підприємства у напрямі його зовнішньоекономічної діяльності, дослідження методом складання SWOT-аналізу, а також експертний метод оцінювання стану конкурентоспроможності підприємства.

4) Досліджено, що «Трансінвестсервіс», до групи терміналів якого входить ТОВ «ТІС-Вугілля», є найбільшим приватним стивідорним оператором в Україні та постійно демонструє одні з найвищих показників інтенсивності розвантаження та завантаження суден. ТОВ «ТІС-Вугілля» є найбільшим вугільно рудним терміналом України та здійснює перевалку залізрудного концентрату, різних видів вугілля, коксу, руди, а також олії. Визначено, що ТОВ «ТІС-Вугілля» більше 60% перевалює експортний вантаж, близько 20% - імпорتنий, та більше 10% - транзитний. 84% вантажу, в більшості ЗРК та окатиші, з підприємства відправляються до Китаю, а основним імпортером вугілля через «ТІС-Вугілля» залишається США. Було досліджено, що ТОВ «ТІС-Вугілля» є фінансово стійким підприємством, демонструючи фінансові показники.

5) За допомогою SWOT-аналізу виявлено вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовища на міжнародну конкурентоспроможність підприємства. Загальне значення «сильних сторін» та «можливостей» склало: $26,72+26,51=53,23$; а «слабких сторін» та «загроз»: $26,72+26,51=53,23$.

6) В процесі дослідження, були проаналізовані найближчі конкуренти ТОВ «ТІС-Вугілля», зокрема, ДП «МТП «Южний», Миколаївський МП та ДП «МТП «Чорноморськ»». Завдяки оцінюванню п'яти експертів галузі були визначені основні переваги та недоліки кожного з конкурентів у порівнянні з ТОВ «ТІС-Вугілля». Як результат, виявлено, що найсильнішим конкурентом досліджуваного підприємства є ДП «МТП «Южний», рівень портової інфраструктури та імідж якого були оцінені експертами вище, ніж на «ТІС-Вугілля».

7) Задля підвищення міжнародної конкурентоспроможності ТОВ «ТІС-Вугілля» було запропоновано покращити стан розвиненості портової інфраструктури шляхом проведенню днопоглиблювальних робіт біля причалів, підвищенню пропускної здатності та оснащеності залізничної інфраструктури та модернізації наявного устаткування підприємства.

8) Рекомендовано створити на підприємстві відділ зовнішньоекономічної діяльності, який підпорядковуватись директору із зовнішньоекономічної діяльності та включатиме наступні підрозділи: відділ планування зовнішньоекономічної

діяльності (менеджер з експорту, менеджер з імпорту), відділ зовнішньоекономічних угод (експерт з митного регулювання, юрист із ЗЕД), відділ дослідження ринку (економіст ЗЕД), протокольне бюро. Окрім цього, запропоновано знизити рівень плинності кадрів за рахунок матеріальних і нематеріальних стимулів.

9) Оскільки у сучасній економіці набуває поширення кластерний підхід до організації діяльності підприємства, ТОВ «ТІС-Вугілля» та «Трансінвестсервіс» в цілому було запропоновано створити індустріальний парк, що передбачає спільну діяльність з іншими підприємствами, зацікавленими у зниженні логістичних витрат та залученні додаткових інвестицій. Крім того, перспективним напрямом було обрано розширення номенклатури вантажів, що оброблюються ТОВ «ТІС-Вугілля», завдяки перевалюванню граніту, який буде перероблювати та експортувати потенційний учасник індустріального парку. Було визначено, що створення індустріального парку підвищує не лише міжнародну конкурентоспроможність підприємств, що до нього входять, а й усього регіону.

АНОТАЦІЯ

Котляренко Яна В'ячеславівна, «Стан та перспективи підвищення міжнародної конкурентоспроможності логістично-стивідорного підприємства (на прикладі ТОВ «ТІС-Вугілля»)»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 6.05052 «Міжнародні економічні відносини» за освітньою програмою «Міжнародна економіка», - Одеський національний економічний університет – Одеса, 2020 рік

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження виступає міжнародна конкурентоспроможність ТОВ «ТІС-Вугілля».

У роботі розглядаються теоретичні аспекти міжнародної конкурентоспроможності підприємства, визначені основні фактори та показники, що впливають на рівень міжнародної конкурентоспроможності логістично-стивідорних підприємств, досліджено різні методики оцінки міжнародної конкурентоспроможності підприємства.

Надана характеристика ТОВ «ТІС-Вугілля» як суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності. Досліджено вплив факторів внутрішнього та зовнішнього середовища на конкурентоспроможність підприємства. Проаналізовано сучасний стан міжнародної конкурентоспроможності ТОВ «ТІС-Вугілля».

Запропоновано напрями підвищення міжнародної конкурентоспроможності ТОВ «ТІС-Вугілля», зокрема, за рахунок розвитку портової інфраструктури, удосконалення організаційної структури підприємства та використання кластерного підходу при подальшому розвитку підприємства.

Ключові слова: міжнародна конкурентоспроможність, морська інфраструктура, логістично-стивідорне підприємство, ТОВ «ТІС-Вугілля», експорт, імпорт.

ANNOTATION

Kotliarenko Yana Vyacheslavivna, “The state and prospects of international competitiveness increasing of logistics and stevedoring enterprise (on the example of LLC “TIS-Coal”)”.

Qualification work for the Bachelor's Degree in the specialty 6.05052 "International Economic Relations" under the International Economics program, - Odessa National University of Economics - Odessa, 2020

Bachelor's qualification work consists of three sections. The object of the study is the international competitiveness of LLC “TIS-Coal”.

The theoretical aspects of international competitiveness of the enterprise are considered in the work, the main factors and indicators influencing the level of international competitiveness of logistic-stevedoring enterprises are determined, various methods of estimation of the international competitiveness of the enterprise are investigated.

The characteristic of LLC “TIS-Coal” as a subject of foreign economic activity is done. The influence of internal and external factors on the competitiveness of the enterprise is investigated. The current state of international competitiveness of LLC “TIS-Coal” is analyzed.

The directions of increasing the international competitiveness of LLC “TIS-Coal” are offered, in particular, due to the development of port infrastructure, improvement of the organizational structure of the enterprise and the use of the cluster approach in the further development of the enterprise.

Keywords: international competitiveness, maritime infrastructure, logistics and stevedoring enterprise, LLC “TIS-Coal”, export, import.